

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE)

Sammanfattning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande redogörelse 2014/15:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling om det arbete som bedrevs under 2014. Vidare behandlar utskottet regeringens skrivelse 2014/15:67 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under andra halvåret 2013 och helåret 2014.

Inga motioner har väckts med anledning av redogörelsen och skrivelsen.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen och skrivelsen till handlingarna.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Redogörelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	6
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	9
Skrivelse 2014/15:67	9
Redogörelse 2014/15:OSSE1	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

- 1. Redogörelse till riksdagen 2014/15:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling**
Riksdagen lägger redogörelse 2014/15:OSSE1 till handlingarna.
- 2. Regeringens skrivelse 2014/15:67 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under andra halvåret 2013 och helåret 2014**
Riksdagen lägger skrivelse 2014/15:67 till handlingarna.

Stockholm den 19 maj 2015

På utrikesutskottets vägnar

Kenneth G Forslund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth G Forslund (S), Anna-Lena Sörenson (S), Sofia Arkelsten (M), Olle Thorell (S), Julia Kronlid (SD), Margareta Cederfelt (M), Katarina Köhler (S), Göran Pettersson (M), Pyy Niemi (S), Hans Linde (V), Sofia Damm (KD), Krister Örnfjäder (S), Sotiris Delis (M), Jeff Ahl (SD), Ola Johansson (C), Pernilla Stålhammar (MP) och Tina Acketoft (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Utrikesutskottet behandlar i detta betänkande redogörelse 2014/15:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling om det arbete som bedrevs under 2014. Vidare behandlar utskottet regeringens skrivelse 2014/15:67 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under andra halvåret 2013 och helåret 2014.

Två delegationer med ledamöter från utskottet reste i april 2015 till Wien och Haag bl.a. för möten med representanter från OSSE:s sekretariat i Wien respektive Höghögskommisariaten för nationella minoriteter (High Commissioner on National Minorities, HCNM) Astrid Thors.

Inga motioner har väckts med anledning av redogörelsen och skrivelsen.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen och skrivelsen till handlingarna.

Redogörelsens huvudsakliga innehåll

Riksdagens delegation redovisar i redogörelse 2014/15:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling verksamheten inom OSSE och den svenska delegationens arbete under 2014.

Församlingens 23:e session hölls den 28 juni–2 juli i Baku. Tema för sessionen var Helsinki +40: Mot mänsklig säkerhet för alla. Arbetet i utskotten med huvudresolutionen och övriga resolutioner, föreslagna av medlemmarna, bearbetades i respektive utskott och antogs sedan i plenum. De antagna texterna finns samlade i Bakudeklarationen, som ingår som en bilaga till redogörelsen.

Av redogörelsen framgår att den svenska delegationen deltog aktivt i den parlamentariska församlingens arbete. I redogörelsen ges flera exempel på frågor som den svenska delegationen har varit aktiva i. Vidare beskrivs församlingens arbete med inriktning på bl.a. OSSE:s tre dimensioner: den militärpolitiska, den mänskliga (demokrati och mänskliga rättigheter) samt dimensionen för ekonomi och miljö.

Församlingens budget för 2014/15 (budgetåret börjar den 1 oktober) uppgår till 3 030 000 euro. Den svenska delegationens bidrag uppgår till 98 172 euro.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelse 2014/15:67 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under andra halvåret 2013 och helåret 2014 lämnar regeringen en redogörelse för verksamheten inom OSSE under den angivna perioden.

Sveriges agerande under perioden var fortsatt inriktat på att säkerställa att OSSE:s normer, principer och åtaganden efterlevs samt att stärka EU:s röst inom organisationen. Med anledning av situationen i Ukraina har Sverige även riktat politiskt, finansiellt och personalmässigt stöd till OSSE:s praktiska insatser i och omkring Ukraina, med tonvikt på en särskild observatörsmission, valövervakningsmissionerna i samband med 2014 års president- och parlamentsval, granskningar av läget för mänskliga rättigheter samt de militära inspektioner som genomförts inom ramen för Wiendokumentet.

Under perioden var Sveriges fokus i huvudsak inriktat på den mänskliga dimensionen, genom verkandet för organisationens insatser för demokrati, grundläggande fri- och rättigheter samt rättsstatlighet. I rollen som EU:s lokala koordinator för yttrandefrihets- och mediefrihetsfrågor har Sverige drivit igenom ett antal EU-uttalanden om situationen för dessa frågor i bl.a. Ryssland, Azerbajdzjan och Vitryssland. Ytterligare en prioritering för Sverige har varit deltagandet i OSSE:s operativa fältnärvaro. Sverige har ställt personal till förfogande till OSSE:s fältmissioner och institutioner samt bidragit finansiellt till OSSE:s projektverksamhet för mänskliga rättigheter och demokrati, valövervakning, polisreformer, yttrande- och mediefrihet samt utbildning av gränspersonal.

OSSE:s totala budget för 2013 uppgick till 144,8 miljoner euro och den svenska obligatoriska medlemsavgiften till 4,7 miljoner euro. OSSE:s totala budget för 2014 uppgick till 142,3 miljoner euro och den svenska obligatoriska medlemsavgiften till 4,6 miljoner euro. Därtill bidrog Sverige, som nämns ovan, under perioden genom att ställa personal till OSSE:s förfogande.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger redogörelse 2014/15:OSSE1 och skrivelse 2014/15:67 till handlingarna.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis framhålla att OSSE är det enda säkerhetspolitiska samarbetsorganet i Europa där alla europeiska stater, liksom USA, Kanada och länderna i Centralasien deltar på lika villkor. Organisationen är genom sin vida deltagarkrets ett viktigt instrument för att skapa långsiktig säkerhet i Europa. I sammanhanget vill utskottet också lyfta fram OSSE:s väletablerade fältverksamhet, inklusive vad gäller mänskliga rättigheter, som ett instrument som ger ett mervärde i förhållande till andra organisationer. Utskottet konstaterar att OSSE:s fältnärvaro alljämt ifrågasätts av några deltagande stater i OSSE. Sverige bör fortsätta att agera för att stödja OSSE:s fältmissioner till stöd för mänskliga rättigheter och för att hävda rättsstatens principer.

Utskottet, som med delegationer i Wien och Haag nyligen mött representanter för OSSE:s sekretariat och mött HCNM Astrid Thors, konstaterar att arbetet i OSSE under den aktuella perioden fortsatt var präglad av de politiska skiljelinjer som finns mellan deltagande stater i synen på säkerhet, vikten av de mänskliga rättigheterna och den roll som OSSE ska spela inom ramen för den europeiska säkerhetsordningen. Utskottet noterar att organisationens verksamhet under 2014 dominerades av konflikten i Ukraina, orsakad av den ryska aggressionen mot landet. Vidare noterar utskottet de diskussioner som har förts om hur OSSE ska hantera det kraftigt försämrade säkerhetspolitiska klimat som har följt i spåren av konflikten. Diskussioner har även förts om hur OSSE ska hantera det allvarliga hot mot den europeiska säkerhetsordningen som de ryska brotten mot OSSE:s grundläggande principer har inneburit.

Utvecklingen har varit oroväckande i en del avseenden där vissa medlemsländer haft en dagordning som om den infrias skulle innebära att vissa delar av OSSE:s verksamhet försvagas, vilket utskottet också framhöll i betänkande 2013/14:UU19. Utskottet ser allvarligt på händelseutvecklingen och säkerhetsläget i östra Ukraina och fortsätter att noggrant följa situationen.

Utskottet välkomnar OSSE:s insatser i arbetet för att försöka nå en politiskt hållbar lösning på konflikten och de insatser som gjorts genom den särskilda observatörsmissionen i Ukraina, vars mandat har förlängts till den 30 mars 2016 efter beslut av OSSE:s permanenta råd den 12 mars 2015. Utskottet välkomnar även det arbete som utförts i samband med

valövervakningsmissionerna vid president- och parlamentsvalen 2014, där ledamöter från riksdagens OSSE-delegation har deltagit. En av dessa ledamöter hade ett särskilt uppdrag som koordinatör för OSSE:s mission för parlamentsvalet.

Fria och rättvisa val är ett centralt instrument för att uppnå demokrati, vilket även framhålls i redogörelse 2014/15:OSSE1. Arbetet för fria och rättvisa val är också en viktig beståndsdel i OSSE:s mänskliga dimension, och utskottet vill särskilt betona betydelsen av valövervakningar. Utskottet noterar att övervakningarna vid presidentvalet i Ukraina den 25 maj 2014 och parlamentsvalet den 26 oktober 2014 var de största övervakningsmissioner som kontoret för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter (Odihr) har genomfört.

Utskottet välkomnar granskningarna av läget för mänskliga rättigheter i Ukraina, inklusive på Krim, som genomfördes av HCNM tillsammans med Odihr. Utskottet noterar att man bl.a. följde situationen för krimtatarerna samt språkfrågan i Ukraina och att Sverige var en av huvudfinansierarna av detta projekt.

Utskottet vill lyfta fram de militära inspektioner som har genomförts inom ramen för Wiendokumentet. Med hänvisning till Wiendokumentets artikel III begärde Ukraina i februari 2014 konsultationer med Ryssland och bjöd in samtliga OSSE-fördragsstater att besöka Ukraina. Därefter genomfördes åtta extraordinära Wiendokumentsinspektioner, vilka möjliggjorde att internationella observatörer kontinuerligt fanns på plats i Ukraina mellan den 20 mars och 5 juni 2014. Utskottet välkomnar Sveriges deltagande genom de inspektörer från Försvarsmakten som medverkade i sex av dessa inspektioner och genom den svenskledda inspektionen i maj 2014. Under fördraget om observationsflygningar gjorde Sverige en extraordinär flygning över Ukraina i mars 2014. Därutöver gjordes ett dussintal flygningar över Ryssland, bl.a. av Sverige. Utskottet beklagar att svårigheterna att föra arbetet framåt inom den militärpolitiska dimensionen har förstärkts under perioden, som ett resultat av konflikten i Ukraina och det fortsatta dödläget i fråga om fördraget om konventionella väpnade styrkor i Europa.

Utskottet välkomnar att Sverige under perioden lade stor vikt vid organisationens insatser för demokrati, grundläggande fri- och rättigheter samt rättsstatlighet. Utskottet delar regeringens uppfattning att det är angeläget att dessa frågor även i fortsättningen ges en framskjuten plats i organisationens arbete, inte minst mot bakgrund av den pågående konflikten i Ukraina.

Utskottet understryker vikten av Sveriges särskilda roll inom EU-kretsen i OSSE som koordinatör för yttrandefrihets- och mediefrihetsfrågor. Utskottet välkomnar det arbete som bedrivits med att stärka åtagandena om säkerhet för journalister samt inom OSSE:s tre oberoende institutioner: Odihr, HCNM och Mediefrihetsrepresentanten (RFoM).

Utskottet anser att det är av vikt att Sverige fortsätter att verka för att säkerställa att OSSE:s normer, principer och åtaganden upprätthålls och genomförs och för att stärka EU:s röst i OSSE. Som framgått ovan är Sverige

en av EU:s största givare av frivilliga bidrag till OSSE:s verksamhet och ställer regelbundet personal till organisationens förfogande. Sverige har även verkat till stöd för OSSE:s insatser i Ukraina och bidragit finansiellt till flera av dessa samt med personal till OSSE:s särskilda observatörsmission i landet. Ett stort antal svenska observatörer har dessutom deltagit i OSSE:s valövervakningsmissioner under perioden, inklusive vid president- och parlamentsvalen i Ukraina 2014. Detta arbete har utskottets stöd.

Utskottet understryker vikten av att Sverige även fortsättningsvis är pådrivande för att stärka OSSE:s jämställdhetsarbete, och välkomnar Sveriges aktiva arbete med dessa frågor. Utskottet välkomnar att jämställdhet var en prioriterad fråga för det schweiziska ordförandeskapet under 2014 och välkomnar också beslutet som fattades vid ministermötet i Basel i december om att stärka OSSE:s arbete med våld mot kvinnor. Intentionsbeslutet om att utöka handlingsplanen för jämställdhet under 2015 är ett betydelsefullt bidrag. Utskottet konstaterar, som framgår i skrivelsen, att det fortfarande finns brister vad gäller rekryteringen av kvinnor till chefsposter i organisationen.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger redogörelsen och skrivelsen till handlingarna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2014/15:67

Regeringens skrivelse 2014/15:67 Verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under andra halvåret 2013 och helåret 2014.

Redogörelse 2014/15:OSSE1

Redogörelse 2014/15:OSSE1 Från Sveriges delegation vid OSSE:s parlamentariska församling.

